

Noty

Polska między Niemcami a Rosją. Studia ofiarowane Marianowi Wojciechowskiemu w siedemdziesiątą rocznicę urodzin. Pod red. W. Borodzieja, P. Wieczorkiewicza, Wydawnictwo Instytutu Historii PAN, Warszawa 1997, 266 ss.

Zbiór 22 rozpraw autorstwa przyjaciół i uczniów prof. Mariana Wojciechowskiego nawiązuje do Jego rozlicznych zainteresowań badawczych. Dlatego tak różnorodna jest problematyka poszczególnych studiów, a wśród autorów znalazło się wielu uznanych historyków zarówno polskich, jak i niemieckich, żeby wymienić chociażby W. Borodzieja, P. Hausera, J. Krasuskiego, J. Pajewskiego, J. Serczyka, J. Tazbira, W. Wrzeńskiego oraz J. Hensela, M. O. Müllera, K. Zernacka.

Swoistą wymowę ma również tytuł tej publikacji nawiązujący do *credo* M. Wojciechowskiego: silna Polska między Niemcami a Rosją.

Uczony, a przy tym wielki realista i pragmatyk był zawsze zwolennikiem budowania takiej Polski, która miałyby należne sobie miejsce między dwoma potęgami w czasie i przestrzeni.

Wychowany w rodzinie o wielkich tradycjach humanistycznych, w domu w którym – jak sam określa – odbywało się nieustanne seminarium, od najmłodszych lat obcował nie tylko z historią, ale z racji politycznego zaangażowania ojca prof. Zygmunta Wojciechowskiego również z polityką.

O zainteresowaniach najnowszymi dziejami Niemiec i stosunkami polsko-niemieckimi zdecydowała zaś II wojna światowa i wciąż powracające pytanie, które kierował do różnych osób, również do niemieckich historyków, i na które odpowiedzi szukał w rozlicznych źródłach: jak mogło dojść do dramatu dwóch wojen światowych?

Książka wydana jest starannie z wyrazistą okładką, na której znajduje się konturowa mapa Polski z zaznaczonymi przesuniętymi granicami. Zawiera ponadto bardzo skrótową notę biograficzną i bibliografię prac Jubilata za lata 1987-1997, odsyłając zainteresowanych do tomu *Historia i współczesność*, wydanego w 1987 z okazji sześćdziesiątej rocznicy urodzin Profesora i zawierającego bibliografię prac za lata 1946-1987.

Publikacja pełna jest intelektualnych refleksji na temat spraw wielkich i małych zdarzeń. Znajdziemy tam bowiem m.in. studia na temat polityki Niemiec wobec państwa polskiego w końcu 1918 r., politycznego oblicza mniejszości niemieckiej i jej oceny przez francuskich przedstawicieli dyplomatycznych w Polsce w latach 1926-1939, rozważania o stosunku Niemców do kultury staropolskiej czy prezentację postaw, nastrojów i oczekiwań Niemców po *Anschlussie* Austrii, także informacje o działalności i kontaktach osób, które zostawiły swój ślad w historii (np. J. Piłsudski, R. Dmowski).

Księgi pamiątkowe mają do spełnienia swoistą rolę, ukierunkowując zainteresowania czytelnika przede wszystkim na osobę Jubilata i Jego wkład w poznawanie świata. Tę funkcję omawiana książka w pełni spełnia.

Hanka Dmochowska